

Rodina a čtení

(z příspěvku Václava Mertina z knihy Předškolní dítě a jeho svět, vydalo nakladatelství Karolinum, Univerzita Karlova v Praze 2003)

V kontextu změn pojetí čtení dochází i k postupným změnám pohledu na vzdělávací roli rodičů. Jestliže chápeme osvojování čtení jako kontinuální proces zahájený narozením, pak prvních šest let ovlivňují tuto dovednost prakticky výlučně rodiče. Rodiče jsou pokládáni za první a nejdůležitější učitele dítěte. V předškolním období se dítě rozvíjí nejdynamičtěji a dosahuje nejzřetelnějších pokroků. Má se za to, že okna poznání jsou právě v předškolním věku otevřená dokořán. I když člověk je mnohem plastičtější než zvířata a zatím nebyla u něho prokázána období klasického vtištění, přesto lze předpokládat, že právě v tomto období je dítě mnohem citlivější na přítomnost konkrétních podnětů, že je nejvhodnější doba pro výuku některým dovednostem. Toto stanovisko ani v nejmenším nepopírá význam zrání nervového systému. Jde o to, poskytovat dítěti v každém období vývojově přiměřené podněty. To se týká i čtení. Předčítání v předškolním věku je významný predikátor kvality osvojování čtenářských dovedností. Velká část těch, kteří dětem čtou, začínají již před třetím rokem věku. Jednoznačně a opakovaně se ukazuje centrální pozitivní souvislost mezi předčítáním v předškolním věku a úrovní osvojování čtení. Frekvence čtení předškolním dětem se projevuje významným pozitivním vlivem na rozvoj jazyka. Čtení je záležitost kontextu a emočního klimatu obklopující interakci při čtení. Klíčový moment pro udržení disciplíny, soustředění, zájmu dítěte o čtení, představuje oboustranně radostná atmosféra. Zájem o čtení je vyvolán společným potěšením ze sdílení knih dítěte s rodiči. Rodiče budoucích dobrých čtenářů postupně obohacují informace získané čtením, propojují je s dosavadními zkušenostmi dítěte, poskytují dítěti při čtení citlivou podporu a nápovědu. Kladení otázek a odpovídání na ně se jeví jako základní aspekt interakce rodičů s dítětem nad knížkou. Frekvence a způsob odpovídání na otázky představuje významný vliv rodičů na počáteční čtenářské schopnosti.